Kalendarz ścienny „Z myślą o Niepodległej” na rok 2019

19 listopada 2018 r. w Przystanku Historia – Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach im. Henryka Sławika przy ul. św. Jana 10 odbyła się akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”. Pierwsze 100 osób, które zgłosiło się do Instytutu otrzymało bezpłatnie egzemplarz tego wydawnictwa na rok 2019.

Na kartach pierwszego kalendarza „Z myślą o Niepodległej” na rok 2018 przedstawiono dwunastu działaczy, dążących do włączenia Górnego Śląska w granice odradzającej się Rzeczypospolitej.

Drugi kalendarz z cyklu „Z myślą o Niepodległej” poświęciliśmy wydarzeniom roku 1919 na Górnym Śląsku. Kalendarz zawiera zdjęcia związane z czesko-polskim konfliktem o Śląsk Cieszyński oraz I powstaniem śląskim. Z kart kalendarza spoglądają nasi przodkowie, czynnie realizujący wyszytą na sztandarach maksymę „Ojczyzno moja, gdy Cię mogę wspierać, nie żal mi cierpieć, nie żal mi umierać”. To dzięki ich ofiarności i poświęceniu Śląsk po kilku stuleciach powrócił do Polski.

Wykorzystano ilustracje ze zbiorów Muzeum Czynu Powstańczego , Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, Muzeum w Tarnowskich Górach, Grzegorza Grześkowiaka, Wojskowego Biura Historycznego, Muzeum 2 Korpusu w Józefowie, Muzeum w Chorzowie. Projekt wykonało studio Adatto. Kalendarz został przygotowany przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach.

Koncepcja: Aleksandra Korol-Chudy i Zbigniew Gołasz.

Kwerenda, opisy: Zbigniew Gołasz.

Konsultacja: Grzegorz Grześkowiak, Wojciech Święs.

Kolejny kalendarz z cyklu „Z myślą o niepodległej” poświęcony będzie wydarzeniom na Górnym Śląsku w roku 1920.

***

Pierwsze trzy karty kalendarza na rok 2019 poświęcone są wydarzeniom na Śląsku Cieszyńskim. Styczeń ilustruje fotografia przedstawiająca pierwszy oddział Milicji Polskiej Księstwa Cieszyńskiego, formacji , która została utworzona w listopadzie 1918 r dla zapewnienia bezpieczeństwa ludności. Jej komendantem został por. Jerzy Szczurek. W styczniu 1919 r. oddziały milicji jako pierwsze stanęły do walki, broniąc Śląska Cieszyńskiego przed czeską agresją. Z kolei na karcie z lutego podziwiać możemy defiladę III Baonu 12 Pułku Piechoty we Frysztacie. 27 II 1919 r. do Frysztatu, opanowanego miesiąc wcześniej przez oddziały czeskie, ponownie wkroczyło wojsko polskie. Decyzją mocarstw z 28 VII 1920 r. Frysztat został jednak przyznany Czechosłowacji

Z kolei w marcu podziwiać możemy fotografię na której defilują żołnierze Pułku Piechoty Ziemi Cieszyńskiej. Pułk ten został zaprzysiężony po przewrocie wojskowym w Cieszynie i opanowaniu miejscowego garnizonu przez Polaków , przez dowódcę Okręgu Wojskowego w Cieszynie generała Franciszka Aleksandrowicza w dniu 5 XI 1918 r.

Z kolei na karcie kwietniowej zobaczymy unikalne zdjęcie, przedstawiające gen. Józefa Hallera, rozmawiającego z powstańcami śląskimi, którzy po upadku insurekcji musieli uchodzić do Polski.

W maju umieszczona została fotografia przedstawiająca grupę powstańców z Kozłowej Góry bezpośrednio po I powstaniu śląskim . W dni 18 VIII 1919 r. Kozłowa Góra, po zaciętej walce została zajęta przez miejscową Polską Organizację Wojskową Górnego Śląska. Następnie powstańcy wyruszyli do Nakła, gdzie zaatakowali posterunek Grenzschutzu. Atak niestety nie powiódł się, a Niemcy otrzymali posiłki. Powstańcy musieli przebić się z okrążenia i ewakuować do Polski, gdzie

znaleźli schronienie w obozie w Szczakowej. Pięciu dostało się do niemieckiej niewoli.

Czerwiec ilustruje zdjęcie powstańczej drużyny ckm z kompanii powstańczej z Bogucic, pow. Katowicki. W nocy z 17/18 sierpnia 1919 r. Bogucice zostały opanowane przez powstańców, którzy w wyniku kontrataku niemieckiego musieli się jednak wycofać do Dąbrówki Małej. 19 sierpnia powstańcy podjęli nieudaną próbę odzyskania Bogucic. Zdjęcie wykonano przy obecnej ul. Warszawskiej w Katowicach-Bogucicach.

Z kolei w lipcu widzimy grupę powstańców ze sztandarem. Sztandary powstańcze najczęściej wykonane były ze zwykłego płótna barwionego na czerwono, na którym zazwyczaj wyszywano wizerunek orła białego. Widoczny na zdjęciu sztandar trzymany przez powstańców, ma oprócz orła wyszyte słowo „Wolność". Polska była dla nich jej synonimem

Sierpień ilustruje barwna grupa powstańców śląskich, z których każdy nosi inny mundur

Formacje powstańcze nie miały jednolitego umundurowania. Wykorzystywano wszelkie dostępne uniformy, a najczęściej powstańcy odziani byli w ubrania cywilne.

Powstania to nie tylko męska rzecz. W walce o przyłączenie Śląska do Polski brały udział kobiety. Zdjęcie przedstawia grupę sanitariuszek Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża podczas I powstania

Powstanie wsparli ochotnicy z całej Polski. Im poświęcone został październik. Na odwrocie publikowanego zdjęcia napisano: „W dzień wyjazdu na front".

Po upadku powstania, powstańcy którzy dostali się do niewoli niemieckiej zostali internowani w różnych miejscach odosobnienia. Największym z nich był dawny obóz jeniecki w Neuhammer (Swiętoszowie). Na karcie listopadowej widzimy grupę osadzonych, wśród których jest Józef Buła, pierwszy szef sztabu Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska

Ostatnia, grudniowa karta przedstawia strzelców pszczyńskich, którzy po

upadku I powstania uchodzili do Polski i zostali umieszczeni w obozie dla uchodźców w Oświęcimiu.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Akcja „100 KALENDARZY NA STULECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”.

Pliki do pobrania

Kalendarz „z myślą o Niepodległej“ na rok 2019. (pdf, 11.58 MB)